

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті досліджено суть і зміст ефективності управління підприємством за сучасних умов. Охарактеризовано завдання та принципи ефективної організації системи управління. Виокремлено фактори впливу на ефективність управління сучасним підприємством. Розглянуто основні аспекти формування та критерії досягнення ефективності управління на практиці.

Ключові слова: управління, ефективність, ефективність управління, якість управління, критерії ефективності.

Abstract

The article examines the essence and content of enterprise management efficiency under modern conditions. The tasks and principles of effective organization of the management system are characterized. Factors affecting the effectiveness of the management system of a modern enterprise are singled out. The main aspects of formation and criteria for achieving management efficiency in practice are considered.

Keywords: management, efficiency, management efficiency, management quality, efficiency criteria.

Вступ

Діяльність підприємств за сучасних економічних умов характеризується необхідністю результативного використання всіх ресурсів, що робить можливим досягнення прогресивного розвитку та покращення показників його ефективності.

За сучасних умов забезпечення ефективності менеджменту є метою будь-якого підприємства, оскільки саме ефективність управління є запорукою успішного функціонування та розвитку кожної організаційно-господарчої ланки економіки. Оцінювання ефективності управління дає можливість виявити відхилення фактичного функціонування системи від потенційно можливого.

Результати дослідження

Управління є складним процесом, який передбачає цілеспрямований вплив на об'єкти та системи задля збереження їхньої сталості або переведення з одного стану в інший для досягнення визначених цілей.

Управлінська праця є специфічним видом діяльності, який виокремився в результаті поділу, спеціалізації та кооперації праці. Предметом управлінської діяльності є як людина, так і її діяльність.

Управлінська праця як вид діяльності має певні особливості:

1) висока відповідальність. Управлінці несуть відповідальність за результати роботи всього підприємства, підрозділу або колективу. Вони повинні приймати рішення, які можуть мати значний вплив на життя і діяльність багатьох людей;

2) творчий характер. Управлінська праця вимагає від людей творчого підходу, ініціативи, здатності до генерування нових ідей. Управлінці повинні постійно шукати шляхи підвищення ефективності роботи, вдосконалення виробництва, розробки нових продуктів і послуг;

3) вагомий вплив на колективи людей, або окремих працівників, які зайняті в матеріальному виробництві, й через них на предмети і засоби праці. Управлінці визначають цілі і завдання діяльності, створюють умови для їх реалізації, контролюють виконання;

4) різноманітність соціальних ролей. Управлінці виконують різні ролі: керівника, організатора, аналітика, дипломата, психолога та ін. Вони повинні вміти спілкуватися з людьми різного рівня, знаходити спільну мову з різними особистостями;

5) інтелектуальність і емоційність. Управлінська праця вимагає від людей високого інтелектуального рівня, здатності до аналізування і синтезування інформації, швидкого прийняття рішень. Вона також вимагає емоційної стійкості, здатності справлятися зі стресом.

Організація управлінської праці – це відповідний порядок, правила службової поведінки в апараті управління, які зорієнтовані на виконання завдань керівниками, фахівцями та іншими працівниками управління відповідно до їх діючих посадових інструкцій, відповідних положень про структурні підрозділи. Метою управління працею є безпосередня координація спільних зусиль колективу, а також забезпечення узгодженої взаємодії його членів, що спрямовано на досягнення визначених результатів. Специфікою предмета управління працею є засоби цієї праці та її безпосередня мета, що визначають її специфічний характер і зміст. У питаннях нормування та організації управлінської праці вагоме місце займає організація робочого місця управлінця, від чого в значній мірі залежить успіх налагодження контактів, результати переговорів, настроїв, самопочуття і працездатність самого керівника тощо [1].

Ефективність управління є сукупною результативністю роботи всього трудового колективу організації, а також системою заходів, які є наслідком окремих зусиль керівника і спеціалістів.

Ефективність управління характеризує, наскільки добре система управління досягає поставлених перед нею цілей. Для оцінювання ефективності управління необхідно враховувати ряд факторів, зокрема:

1) характер управлінської праці, що відрізняється високою відповідальністю, творчим характером, різноманітністю соціальних ролей, впливом на людей і предмети праці, інтелектуальністю і емоційністю;

2) управлінський потенціал, що є сукупністю всіх ресурсів, які використовує система управління для досягнення своїх цілей (людські, матеріальні, фінансові, інформаційні, організаційні ресурси та ін.);

3) витрати на управління, що споживаються при здійсненні управлінської діяльності (заробітна плата управлінського персоналу, витрати на освіту та підвищення кваліфікації управлінського персоналу, витрати на обладнання і устаткування для управління, витрати на інформаційні ресурси та ін.);

4) ефективність діяльності підлеглих, що характеризує, наскільки добре підлеглі досягають своїх цілей, які поставлені перед ними керівником, а також особистих цілей, які вони визначають для себе самостійно;

5) засоби праці, що є матеріальною основою управління, і вони також впливають на ефективність управління;

6) соціальні умови, які створюють можливості для реалізації здібностей людини і використання засобів праці;

7) синергетичний ефект, при якому загальний результат перевищує суму окремих результатів. Синергетичний ефект може виникнути при взаємодії всіх факторів, що впливають на ефективність управління.

Вагомий вплив на результат управлінської діяльності мають і особистісні характеристики управлінця:

– професійний рівень керівника. Керівник є ключовою фігурою в управлінській діяльності, і його професійний рівень безпосередньо впливає на ефективність управління. До професійного рівня керівника відносяться такі якості, як знання, досвід, навички, здатність до лідерства та ін.;

– креативні здібності керівника, які необхідні для вирішення нових і нестандартних завдань;

– рівень формалізації накопиченого досвіду, що дозволяє керівникам швидше приймати та втілювати в життя управлінські рішення;

– здатність швидко приймати та втілювати практично управлінські рішення. Ця здатність є важливою для керівника в умовах динамічного середовища.

Значний вплив на ефективність управління мають також такі чинники як, покращення якісного складу працівників управління, прийняття участі в управлінській діяльності колективу, наукова організація праці та ін. На ефективність управління також впливає ієрархічність, що часто може викликати труднощі. Ієрархічність може призводити до того, що чинники, які мають істотний вплив на результати виробничо-господарської діяльності організації залишаються за межами компетенції органу управління [2].

Критерієм ефективності управління є якість управління, що є здатністю організації досягати своїх цілей, ефективно використовуючи ресурси, адаптуючись до змін і задовольняючи потреби своїх клієнтів.

Для оцінювання ефективності управління необхідно виконати такі завдання:

1. Визначити, чи дійсно отриманий результат є результатом управління, а не дією інших компонентів, проявом саморегулятивного механізму самоуправляючих об'єктів. Для цього необхідно провести аналізування факторів, які вплинули на досягнення результату, і виокремити серед них ті, які були під контролем управляючої системи.

2. Визначити джерела результативності управління (професіоналізм і талант управляючих, якість правових документів та ін.) для того, щоб активніше його використовувати в наступних управлінських циклах. Для цього необхідно провести аналіз діяльності управляючої системи і виокремити ті аспекти, які сприяли досягненню результату.

3. Встановити взаємозалежність між цілями і завданнями, моделями і представленнями, які закладені в управлінських рішеннях, і є реально здобутими результатами управління. Для цього необхідно провести аналізування управлінських рішень і порівняти їх з реальними результатами діяльності.

Якість управління визначається статичними та динамічними характеристиками системи управління. Статичні характеристики не змінюються з часом (структура та методи управління, система роботи з персоналом), динамічні – змінюються з часом (ефективність використання ресурсів, адаптивність до змін, задоволення потреб клієнтів тощо).

Специфікою сучасних об'єктів і суб'єктів, систем управління в цілому є можливість примноження креативних здібностей людини за рахунок інтеграції науки, техніки і виробництва. Це означає, що сучасні технології дозволяють людям більш ефективно використовувати свій інтелект для вирішення управлінських завдань.

При визначенні ефективності управління необхідно враховувати, що управлінський вплив на об'єкт може бути посилений або ослаблений. Це пояснюється тим, що управлінські рішення та документація, рухаючись з одного рівня управління на інший, конкретизуються та видозмінюються. До того моменту, як вони доходять до безпосередніх виконавців, вони можуть відрізнятись від початкових варіантів. Результат управління може бути значно кращим або гіршим, ніж очікувалося, залежно від того, наскільки зрозумілі вказівки виконавцям, і наскільки вони творчо та енергійно діють.

Висновки

Підвищення ефективності управління підприємством є ключовим фактором його успіху в сучасних умовах. Для досягнення цієї мети підприємствам необхідно впроваджувати комплекс заходів, спрямованих на удосконалення стратегії, структури управління та культури управління, а також впровадження цифрових технологій та розвиток людського капіталу.

В напрямку розвитку управлінського потенціалу доцільно підвищувати професійний рівень керівників, їх інтелектуальні та творчі здібності; розвивати інформаційне забезпечення управління, використовувати сучасні технології; створювати умови для творчої та енергійної діяльності виконавців тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ефективність управління підприємством в галузі зв'язку: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / [В.М. Орлов, І.В. Яцкевич, С.С. Новицька, Н.Ю. Потапова-Сінько]. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2013. 292 с.
2. Подольчак Н. Ю. Оцінка ефективності системи менеджменту підприємств. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2005. №2 (547). С. 108-118.

Прычепна Ірина Валерійвна – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, email: prychepa.iryana@gmail.com.

Прозоровський Віталій Дмитрович – студент групи ІМПОУ-22м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Prychepa Iryna V. – Ph.D. (Econ.), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic Enterprise and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Prozorovsky Vitalii D. – Department of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.